

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

**Pasarét, 2024. augusztus 4.
(vasárnap)**

Szepesy László

28. NÉZNEK TÉGED, DE TE KIRE NÉZEL?

Énekek: 153, 236, 465,2, 466

Lekció: Ámós 3,9-15

Alapige: Ámós 3,9b

„... Gyűljetek össze Samáriának hegyein, és lássátok meg benne a sok háborgást, és az elnyomottakat az ő kebelében.”

Imádkozzunk!

Mennyei Édesatyánk az Úr Jézus Krisztus által, már csak ha a múlt hétre is visszatekintünk, hálás a szívünk azért, mert nem pusztán megtartottál és gondoskodtál rólunk, mint gyermekeidről, nemcsak testileg rendelted ki az ételt, italt, minden egyes nap többször is bőségben, nemcsak gondoskodtál ruházatról, házról és sok minden másról, amire szüksége van testünknek, hanem lelki táplálékot is rendeltél, csendességeinkben kerestél bennünket. És köszönjük, Szentlélek Isten, hogy a hitben is megőriztél, hogy mindazt, ami velünk történt, mindaz, ami ránk terhelődött vagy ami öröm volt, mindazt, ami sikerült, és mindazt, ami kudarcba fulladt, lelki módon Tőled kaphattuk, Veled együtt élhettük meg. És még inkább köszönjük, Urunk, hogy nemcsak a hétköznapiok Istene vagy Te, hanem ahogyan énekeltük: minden segítség és az üdvösség egyedül csak Tőled jön. Köszönjük, hogy ebben az énekben meg is vallhattuk, hogy megerősítesz minket a Te kegyelmedben. Köszönjük Neked mindazt, amit javunkra fordítottál.

Köszönjük megváltó Urunk munkáját, golgotai kereszthalálát, feltámadását, győzelmét, megdicsőülését. Köszönjük, hogy minden nap közbenjárt értünk, és magasztalunk azért, hogy onnan uralkodott az egész világ felett, de személyes

életünket is irányította. Valljuk, hogy az események nem véletlenül történtek, hanem az Ő akaratából.

Köszönjük Neked, hogy mindezt megvallva állhatunk most Előtted, magunkat megalázva, és kérve nemcsak azt, hogy könyörülj rajtunk, hanem ígéreteid szerint építs bennünket! Kérjük, hogy az élő ige hasson el szívünk mélyéig, öldökölje meg az óembert, erősítse az újat, a belsőt, és készítsen fel mindazokra a jócselekedetekre, amelyeket elkészítettél, hogy azokban járjunk!

Így kérünk, legyen áldásod mai együttlétünkön is, Szentlelked munkálkodjék bennünk hit által! És kérünk, hogy az ige ne hulljon a földre, hanem a szívünkbe ültess, és Te adj életet neki, hogy szárba szökkenve, gyümölcsöt teremve Téged dicsőítsen a gyülekezet, a testvérek és szeretteink javára! Így kérünk, legyen áldásod együttlétünkön, hogy szent neved megdicsőíttessék a mi szívünkben!

Szent Fiadért kérünk, hallgass meg!

Ámen.

Igehirdetés

Ámós próféta könyvét tanulmányozzuk tovább. A mai szakasz üzenete egy egyszerű kérdéssel foglalható össze. Ez az, hogy mit lát ma a világ, amikor az országunkra, és azon belül az egyházra néz? Ezen a kérdésen érdemes elgondolkodnunk. Mit lát a világ, amikor az országra és egyházunkra néz? Vajon a világ azt látja-e ma hazánkban és az egyházunkban, amit az Úr szeretne, hogy lásson? Ezt a kérdést érdemes szem előtt tartani, miközben a mai igeszakaszt tanulmányozzuk. A próféta idejében a világ, akit Isten tanúul hív, Asdódot és Egyiptomot, nem látott volna jó képet, ha Izráelre és Samáriára nézett volna. Mert így kezdi Ámós ezt a részt: ráveszi a népet, Izráel népét, hogy gondolkodjanak el azon, hogy mit látna ez a két pogány nemzet, Asdód és Egyiptom, ha megvizsgálná mindennapi társadalmi életüket. Azt, ahogyan dolgaikat és ügyeiket intézik a mindennapokban. Azt, ahogyan rokonaikkal beszélnek, szüleikkel, nagyszüleikkel, gyermekeikkel. Azt, ahogyan üzleteiket és ügyeiket intézik. Azt, hogy a szavuk mennyit ér, amikor kimondják. Azt, ahogyan egymást tisztelik, vagy éppen nem tisztelik. A világ sok olyan bűnt látott volna Izráelben – és ez Ámósnek a fő üzenete –, amely nem csupán, hogy nem volt méltó Isten népéhez, hanem saját nemzetük, saját népük ellen irányult.

Isten tanúul hív két népet, hogy vizsgálják meg Samáriát, Izráel fővárosát, és ők maguk mondjanak ítéletet róla. Tudjuk jól, hogy egy bírósági tárgyaláson tanúkra van szükség az ítélet meghozatalához, olyanokra, akik látták, mi történt. A vádlott Izráel ezen a tárgyaláson, s a vádló maga az Úr. És azzal vádolja Izráelt, hogy elhagyta Őt, a bálványokhoz fordult, és erkölcsé, társadalma úgy megromlott, hogy megérett az ítéletre. Mennyire süllyedtek mélyre? Ez a kérdés! Annyira – mondja a próféta –, hogy ha az Úr két pogány népet tanúnak hívna, ők sem fognak mást mondani, mint az Úr. A hitetlenek megnéznék Isten népének az életét – mondja Ámós –, és egyet értenének az Úrral, hogy megérett az ítéletre. A pogány erkölcsökkel rendelkező két nép is el fog szörnyülködni

azon, amit Samáriában látni fog, mert olyan dolgoknak lesznek szemtanúi, amelyre még maguk között sem láttak példát. Ez a két pogány nép tehát tanúskodni fog Izráel ellen. Ezzel kezdődik ez a szakasz a 9. versben. Isten felszólítja Asdódot és Egyiptomot, hogy gyertek, és legyetek tanúim. Asdód a filiszteusok öt fő városának egyike volt. Egyiptomot pedig ismerjük. Tehát ez a felhívás a filiszteusoknak és az egyiptomiaknak szól. A 9. vers nyelvezete tükrözi ezt a felszólító jelleget, ezt a felhívást: *„Adjatok hírt Asdód palotáiban és az Egyiptom földjében való palotákban, és így szóljatok: Gyűljetek össze Samáriának hegyein”* – amelyek körbevették a várost –, *„és lássátok meg benne a sok háborgást, és az elnyomottakat az ő keblében.”* Ezt a két nemzetet arra szólítja fel az Úr, hogy gyertek Samária hegyeire, amelyek magasabban helyezkedtek el, mint maga a város. A város egy sík részen lett építve, és a hegyekről szépen bele lehetett látni. Gyertek, nézzétek meg! Vizsgáljátok meg a saját szemeitekkel! És a hegyekről ezek a filiszteusok és az egyiptomiak madártávlatból láthatták, hogy mi történik Izráelben. Elszomorító volt, amit ott láttak.

Isten arra utal, hogy ez a két tanú meg fog döbbsenni azon, amit lát. Hozzá kell tennünk egyébként, hogy sem az egyiptomiak, sem a filiszteusok nem az igazságosságukról voltak híresek és ismertek. Ezek a pogány nemzetek maguk is sok gonoszságot követtek el, Izráel történelméből is tudjuk, mert ellenük is sokat vétettek. Akkor mégis miért hívja őket Isten arra, hogy tanúskodjanak népe ellen? Azért, mert a bálványimádáshoz és gonoszsághoz szokott két nép számára is megdöbbsentő, amit Samáriában látni fognak. Ez egy erőteljes utalás arra, hogy milyen hatalmas gonoszság, igazságtalanság, erkölcstelenség és bálványimádás hatja át a samáriaiak mindennapi életét. Olyan nagy, hogy még ezek a gonosz filiszteusok és gonosz egyiptomiak is megdöbbsennek azon, ami ott történik. Bizonyára nem valami csip-csup ügyek kellettek ahhoz, hogy ezek a gonoszsághoz szokott népek elborzadjanak, hanem nagyon is súlyosak. Olyan dolgokat kellett látniuk, amelyek még őket is megdöbbsentették, és amely hatására elítélték Izráel népének életét, erkölcsét, hitét jogosan. Tehát itt nem rágalmozásról, kitalált dolgokról van szó, meg önigazolásról, hogy mi jobbak vagyunk, és ezért a másikat befeketítjük, hanem ha a valóságot mondták volna, akkor is igazuk lett volna.

A szövegben tovább haladva, kicsit később, a 13. versben ugyancsak a tanúskodás és a bizonyágtétel témájával találkozunk. Isten azt mondja: *„Halljátok meg, és adjátok tudtára a Jákób házának.”* Az adjátok tudtára két szóval kifejezett egyetlen héber kifejezés szó szerint tanúskodást jelent: tanúskodjatok Izráelnek, mondjátok el, mit láttatok. Azt gondolhatnánk, hogy Isten itt kifejezetten Ámós prófétához szól, de a halljátok és tanúskodjatok szavak itt nem egyes, hanem többes számban szerepelnek. Más szóval több címzettnek szól ez a felszólítás, hogy gyertek tanúskodni. A szöveggörnyezet miatt az egyiptomiakra és a filiszteusokra is gondolhatunk. De valószínűbb az, hogy itt, a 13. versben, ezen a ponton Isten még több tanút szólít fel, akik felszólalnak népe tárgyalásán, akik tanúskodnak. Az emberek által észlelt összes bűn fényében mindenkit meghív, hogy jöjjön és szólaljon fel Izráel ellen. A bűnüket látták, azok

ismertté váltak. Isten felszólítja őket, hogy jogi szempontból is tegyenek valamást népe ellen. Nem azért, mert az Úr ezt élvezi, hanem azért, mert a nép annyira makacs, hogy nem hisz az Úr szavának. Amikor a próféták feddik és intik meg őket, hogy milyen bűnöket követtek el, legyintenek, és azt mondják, hogy ezek nem bűnök. Ezért Isten a világiakat, a hitetleneket hívja tanúul, hogy még ők is látják, amit ti az én szavamra nem akartok beismerni, amivel ti nem akartok szembenézni. Isten felszólítja az embereket, hogy jöjjenek el és nyilatkozzanak Vele együtt, hogy Izráel megszegte az Úrral kötött szövetségét, ezért méltóvá vált a szövetségben előre meghatározott büntetésekre. Ez kell ahhoz, hogy Isten az Ő népét szembesítse bűnével.

Mindezekből következik az a kérdés, amivel az igehirdetést kezdtem: ha ma kívülállók megnéznék, hogy mi történik hazánkban, egy sokak által keresztyénnek mondott országban, és Jézus Krisztus egyházában, ma mit látnának? Ma is kellenek ilyen tanúk? Vagy mi hallgatunk az Úr szavára, megalázzuk magunkat az Ő ígéje előtt, vagy Istennek hitetleneket kell küldenie hozzánk, hogy szembesítsenek minket bűneinkkel? Ha mások tanúi lennének annak, hogy mit csinál ma a nép és az egyház, vajon látnának-e olyan dolgokat, amelyek megdöbbenének őket? Látnának-e olyan dolgokat, amikről azt mondanák, hogy helytelenek? Látnának-e például pornográfiát házas emberek életében? Látnának-e házasságon kívül együtt élő fiatalokat, igazságtalan bírósági eljárásokat, házasságtöréseket, pletykák és rágalmak terjesztését, egymás becsapását, meglopását? És még sorolhatnánk. A személyes, de a társadalmi és egyházi életben is, mert az Úr mindegyiket vizsgálja. Az én életemet is, a gyülekezet életét is, az egyház életét is és népünk életét is. Találkoznának-e azzal ezek a szemtanúk gyülekezeteinkben, hogy az egyik tag lenézi a másikat, a háta mögött áskálódik? Folytathatnám a sort a bűnök felsorolásával. Ugyanis, Testvérek, nem csak az a kérdés, hogy a Nyugat mit csinál ma. Ehhez vagyunk szoktatva: nézd azt, mi történik Nyugaton, és mi őhozzájuk képest milyenek vagyunk. De, Testvérek, a mérce nem az, hogy más mit tesz, és hogyan él. A fekete lapon a szürke pont szinte világosnak látszik, de attól a szürke még nem fehér. A kérdés mindig az, hogy Isten ígéjétől mennyire térünk el. Milyen dolgokról tanúskodnának jogosan (azaz nem kitalált rágalmakkal, mert azzal tele van a sajtó) a kívülállók a mai egyház ellen? Milyen gonosz dolgokat látnának bennünk, és ítélnének el minket? Isten ezt a kérdést szegezi nekünk ebben az ígében. Bizonyára meg van az Isten által kijelölt helye és ideje annak, hogy Jézus Krisztus egyházaként megvizsgáljuk magunkat, mint közösség, mint egyes hívők, de mint egy társadalom is, mely keresztyénnek vallja magát.

Most térjünk rá a második pontra, és nézzük meg, hogy Izráel milyen bűneire hívja fel a próféta a figyelmet. Ámós próféta ebben a szakaszban két fő bűnt emel ki. Nem azért, mert nem tudott volna többet, (az egész könyv tele van), hanem azért, mert általánosságban akarja csak megemlíteni a bűnöket. Az egyik fő bűn a mások kárán történő előbbre jutás, meggazdagodás, jólét és bőség. A másik fő bűn pedig, amit az Úr említ, Isten imádatának eltorzítása, megromlása. Gondolkodjunk el mindkettőn!

Először tehát beszéljünk a mások kárán történő előbbre jutásról, meggazdagodásról. Megpróbálom összekapcsolni mindazokat, amiket Ámós itt felsorol. Egyrészt ez a szakasz arról beszél, hogy Izráel elnyomja a sajátjait, a saját népét. A 9. vers azt mondja, hogy a tanúságot tevő nemzetek zűrzavart látnak Samáriában, azt, hogy a gazdagabb, vezető réteg kifosztja, félelemben tartja és elnyomja a szegényebbeket. Más szóval, látni fogják, hogy Izráel vezető rétege nyomorgatja saját népét. Ezek mindennapos dolgok. Itt nem teológiai kérdésekről van szó. Itt egyszerű hétköznapi ügyintézésről, és az, ahogyan intézik, az, ahogyan együtt élnek, Isten szemében bűn. Ezt tovább magyarázza a 10. vers: *„halomra gyűjtik az erőszakosságot és a zsarolást az ő palotáikban”*. A saját otthonaikban, palotáikban halmozzák fel a másoktól igazságtalanul és jogtalanul elvett értékeket. Ez a halomra gyűjtik kifejezés Nehémiás könyvében raktárházakat jelent. Azaz Ámós próféta nyelvezte azt sugallja, hogy Izráel vezetői annyi gazdagságot halmoztak fel, hogy palotáik olyanokká lettek, mint a kincseket tartalmazó raktárak. Otthonból raktár. Biztonságos helyből ellenem szóló bizonyítékok gyűjtőhelye. De furcsa módon a próféta itt nem a gazdagság kifejezést használja, hanem azt, ahogyan hozzájutottak ehhez a gazdagsághoz. Mit gyűjtenek? *„Halomra gyűjtik az erőszakosságot és a zsarolást.”* Azaz az ügyek, hétköznapi dolgok rendezésének módja az erőszak és a zsarolás lett Izráelben. Egy ilyen társadalomba képzeljük magunkat, ahol nem lehet ügyet intézni, csak akkor, ha adunk, akkor, ha valaki valakinek az ismerőse, és cserébe majd valamikor visszaad valamit; hogyha valamilyen erőt fitogtatva próbáljuk saját ügyünket előbbre vinni, vagy valami más, gazdagság, fizikai erő, hírnév, kapcsolatok, fenyegetés, vagy bármi más révén. Olyan sokszor követték el ezeket a bűnöket Izráelben, hogy szinte már mindennaposak voltak. A szegényebbeket senki nem védte meg, és a hatalommal, erővel és pénzzel rendelkezők saját tetszésük szerint intézhették el dolgaikat, gazdagodhattak meg mások kárára. Most itt általánosságban beszél Ámós, tehát nem arról van szó, hogy minden gazdag ilyen volt, és nem arról van szó, hogy anyagi helyzettől függne az, hogy valaki ártatlan, mert nem, csak a társadalmi életet festi le, hogyan szokták az ügyeiket intézni. Miért volt ez így? A 10. vers első fele adja meg a választ: *„Mert nem tudnak igazán cselekedni”*. Miért hatalmasodik el ez a gondolat, hogy bármi áron, de érvényesüljek, bármi áron, csak nekem legyen jobb? *„Mert nem tudnak igazán cselekedni.”* Ez nemcsak a közerkölcsök megromlását jelenti, hanem az emberi szívét. Az emberi szív az, ami megromlott, és ennek tünete a hétköznapi élet. A hétköznapi élet hatalmas bűnei. *„Nem tudnak igazán cselekedni”*, azaz Isten parancsait követni, mivel egyrészt nem tudnak különbséget tenni jó és rossz között, mert az Újszövetségből tudjuk, ezt tanulni kell, ezt Isten Lelke adja nekünk, másrészt pedig erejük sincs hozzá. Ha fel is ismerik, hogy mi lenne a jó, nincs meg hozzá az erejük, az akaratuk, az oda-szántságuk. Pál apostol is beszél erről: *„Mert a test gondolata ellenségeskedés Isten ellen; minthogy az Isten törvényének nem engedelmeskedik”* – itt van, hogy igazságosan nem tudnak –, *„mert nem is teheti”* (Róm 8,7). Ez a test, ez az Isten nélküli bűnös emberi természet. Izráel népéről azt lehetett megállapí-

tani, hogy szörnyű állapotban van, különösen lelkileg. Nem szociális evangéliumot hirdet itt Ámós, nem osztályharcokat, hogy jaj, a szegényebb rétegeket elnyomják a gazdagok. Arra világít rá, hogy nézz a szívedbe, és nézd meg, milyen az élet, amit a te szíved produkál, a bűnös emberi természet milyen életet teremt.

A felhalmozott vagyon mértékéről a későbbi versekben olvashatunk. A 12. versben pamlagról és selyemmel borított nyugágyakról van szó. A 15. versben pedig nagy házakról (nem kicsiről, amelyben zsúfoltan él egy család), és elefántcsontból, azaz az egyik legértékesebb anyagból készült házakról tesz említést a próféta. Azért ezt képzeljük el! Hány száz milliót, lehet, milliárdot érő paloták lehettek azok elefántcsontból! A leggazdagabbaknak pedig – folytatja a próféta – több házuk is volt: egy téli és egy nyári. Honnan tettek szert ekkora vagyonra ezek az emberek? Azt mondta, hogy mások sanyargatása, zsarolása, kifosztása által. Nem azt mondja, hogy nem volt egyetlen becsületes dolgozó sem, aki munka révén szerezte meg a vagyonát, hanem azt mondja, hogy a többség így tett szert rá, és így boldogult. Látjuk tehát, hogy nem voltak igazi bíróságok Samáriában, amelyek az ilyen ügyekben jogot szolgáltatott volna a megkárosítottaknak. Mert az, hogy szabadon cselekedhettek, ezt jelentette, hogy nem volt bíróság, ami megfékezte volna őket, vagy a károsítottaknak jogot szolgáltatott volna. Sem rendvédelmi szervek vagy hatalom, amelyek az erőszakot, zsarolást megakadályozták volna, mert csak ezek tudnak annak gátat vetni. A király maga is szemet hunyt ezek a dolgok felett, hiszen hatalmával neki kellett volna megvédenie népét.

A 15. zsoltárt ma reggel nem tudom, hányan olvastuk (napi ószövetségi ige), ez a zsoltár megmutatja, hogy Isten népének milyennek kellene lennie, aki az Ő szent sátorába és hegyére megy. Isten direkt nem a vallásos cselekedeteket hangsúlyozza, hogy Vele milyen a kapcsolatunk, mert azt mindenki tudja művelni, imitálni, hogy elmegy a templomba, megcsinálja azt, amit a többiek, még szépen énekel is. A 15. zsoltár a mindennapi életet helyezi a középpontba, a második kőtáblát, hogy a felebarátoddal milyen vagy, a mindennapokban mit csinálsz, milyen Isten népe, amelyik megjelenik az Ő házában, az Ő szent hegyén a mindennapok során. És ez a 15. zsoltár csodálatosan felsorolja nagy vonalakban, nem részletekbe menően, hogyan él Isten népe. Izráel és Samária az ellenkezője volt.

A második bűn, amit a próféta megemlít, istentiszteletük elferdítése és eltorzítása. Erről a 14. versben olvashatunk: *„amely napon megbüntettem Izráelt az ő vétkeiért, Bétel oltáraiért is büntetek, és letöretnek az oltár szarvai, és a földre omlanak”*. Ámós arról beszél, hogy Isten hogyan fogja megbüntetni Izráelt a bételi istentiszteletért és kultuszért. Magukat az oltárokat is le fogja majd rombolni. Itt két fő bűnt követett el Izráel az Úrral való kapcsolatában (többet is, de ezt a kettőt hadd emeljem ki).

Az egyik, hogy nem lett volna szabad templomnak lennie Bételben. Az Úr temploma Jeruzsálemben állt. Isten azt mondta Izráelnek, mielőtt bevezette őket az ígért földjére, Kánaánba, hogy Ő maga fog kijelölni egyetlenegy helyet,

ahol az áldozatokat bemutatathatják, és ahol a szent sáturnak állnia kell. És oda fogja helyezni az Ő nevét, ott lesz a szövetség ládája, ott lesz a szent sátor és az oltár. Ezt szimbolikusan tette az Úr, mert csak egy áldozat által járulhatunk mi Istenhez: Krisztusé által. Ott szolgáljanak az áronita papok a többi lévitával együtt. Ott mutatták volna be a törvény által előírt áldozatokat és felajánlásokat is. Izráel népe mégis figyelmen kívül hagyta az Úr házát, és saját maguk által épített, kitalált templommal helyettesítették. Bételben és Dánban is építettek egyet, az ország legészakibb és legdélibb részén. Felállították ezeket az istentiszteleti helyeket, és az ország vezetői – nem az Úr – a saját embereiket ültették a papi pozíciókba, és ez törvénytelen volt, Isten akaratával ellentétes.

Ráadásul a nép aranyborjakat is állított fel Bételben és Dánban, és azokat használták Isten imádatára. Olyan eszközöket, amiket Isten megtilt, amiket nem használhatnánk ma sem. A Tízparancsolat második parancsolata világos és egyértelmű: Isten azt akarja, hogy bálványok nélkül imádjuk Őt, szobrok nélkül. A körülöttük élő pogány nemzetek így imádták hamis isteneiket. De Isten újra és újra elmondta Izráelnek, hogy nem akarja, hogy így imádják. A nép mégis kitartott a bálványimádás mellett.

Ezt a két bűnt említi Ámós, nem azért, mert ne lett volna több, hiszen ha elolvassuk az egész könyvet, tényleg találkozunk még számtalan bűnnel. Akkor miért csak ezt a kettőt említi? Azért, mert ez a két bűn mintegy jelképesen magába foglalja a többi bűnt is. Ámós azt mondja ezek által, hogy a teljes életetek le van fedve, és megmutatkozik, hogy romlott. A hétköznapi, felebaráti szeretet is megromlott, és az Úrral való kapcsolatotok, az Úr tisztelete is megromlott. Vétkeztek nap mint nap a felebarátaik és az Úr ellen, ezért ezt a két fő bűnt említi. Ennek a bűnleleplezésnek önvizsgálatra kellene indítania minket is. Nemcsak arra, hogy Istennel való kapcsolatunkat, istentiszteletünket, Neki való szolgálatunkat, áldozatainkat nézzük meg az ige tükrében, hanem a hétköznapi dolgainkat, ügyeink intézésének módját, lelkiületét, hogy milyen szívvel éljük mindennapjainkat a 15. zsoltár tükrében. Annak tükrébe nézzünk bele! Milyen bűnöket követünk el felebarátaink kárára? Itt gondolhatunk arra is, hogy a saját hasznunk érdekében másokat megkárosítunk, de arra is, hogy más módon okozunk kárt másoknak, nem csak anyagilag. Más módon is lehet bántani más. A kétféle bűnt pedig nem szabad elválasztanunk egymástól, mert a közerkölcsök akkor romlanak meg egy nép életében, ha Isten félelme és tisztelete is megromlik. Ezek összefüggésben van egymással. Erről az összefüggésről beszél a Példabeszédek 29,2 is, amikor azt mondja: „*Mikor öregbülnek az igazak*” – mikor az öregeknek járó tiszteletet adják meg a hívőknek, az egyháznak, az istenfélelemnek –, „*örül a nép; mikor pedig uralkodik az istentelen, sóhaj a nép*”. Hitünk megélése hatással van nemcsak a családi, gyülekezeti, hanem a társadalmi életünkre is, és az általunk képviselt értékek befolyásolhatják mindazt, ahogyan népünk él. Nem mindegy, hogy Isten népe hallatja-e szavát mindennapi kérdésekben, akár a házasságon kívüli együttélés törvényesítésében, akár abortusz kérdésében vagy bármi más kérdésben is. Nem mindegy, hogy hallatjuk-e a szavunkat.

Végül pedig az utolsó pontban szeretném, ha megnéznénk az ítéletet, amellyel Isten fenyegeti Izráelt. Ez a 11. verssel kezdődik. Isten azt mondja, hogy Izráelt körülveszi az ellenség, és elpusztítja. Tudjuk jól, ez már történelmi tény. Ez az ellenség végül az Asszír Birodalom és hadsereg lett, akik Kr. e. 722-ben elpusztították az országot és a fővárost, Samáriát is (ez kb. 3 évtizeddel Ámós próféciája után történt meg). Ez történelmi tény és a prófécia beteljesedése. Minden úgy történt, ahogyan Ámós azt előre megmondta. Először is elpusztultak a paloták, amik ellen most itt szólt. Ez egy fontos részlet. Ez a szakasz, ez a néhány vers négyszer is utal a palotákra. Korábban, Ámós könyvének 1. fejezetében láthattuk azt, hogy Isten hányszor említi meg az Izrael körül élő népek ellen szóló próféciákban, hogy leomlanak a palotáik. Mind a hét nép esetében megemlíti, hogy azok el fognak pusztulni. Most ugyanezt mondja Izráelre is. A pogányok ítélete azonos lesz Isten népével. Azok a paloták, amelyekbe gyűjtötték a gazdagságot, amik nekik a fellegváruk volt, a dicsőségük, az otthonuk: semmivé lesznek, elmúlnak. Az ember elveszít mindent. Ugyanaz lesz a sorsuk, mint az összes többi nemzetnek Isten ítélete alatt.

Isten Izrael elleni ítéletét még jobban leírja, amikor a 14. vers a Bételben bekövetkező pusztulásról beszél, a kultusz elpusztulásáról. Ezek a törvénytelenül emelt oltárok elpusztulnak. Ismét látjuk, hogy Isten büntetése hogyan illeszkedik a bűnhöz. A palotáikban felhalmoztátok, és a paloták lerombolódnak. Bételt felemeltétek, és Bétel elpusztul. Isten ítélete mindig igazodik a bűnhöz. A 14. versnek van egy érdekes megjegyzése, amikor megemlíti, hogy az oltár szarvait letörik, és azok a földre hullanak. Az 1Királyok első fejezeteiben azt látjuk, hogy az oltár szarvai olyan helyet jelenthettek, ahová bárki menedékért, kegyelemért menekülhetett. Az elképzelés az volt, hogy ha berohansz a templomba, és megragadod az oltár szarvát, akkor reménykedhetsz abban, hogy ott senki sem fog megölni téged. Miért? Mert a szarvak az ókorban a hatalmat jelképezték. A szarvas állatok, mint a bika, az erőnek a szimbólumai voltak, és így a szarv a hatalomé. Azzal, hogy valaki megragadta az oltár szarvát, azt jelentette, hogy az Úr hatalmához fordult kegyelemért. Ennek fényében az, hogy Isten arról beszél, hogy levágja, letöreti az oltár szarvait, alapvetően azt mondja, hogy Izrael népe elveszti a menedéket és a további kegyelem reményét. Az Úr ezt a kegyelmet nagyon sokáig felkínálta nekik, de eljön egy pont, amikor vége, letöretik a szarv. A bételi bálványtemplom nem fog nekik menedéket vagy segítséget nyújtani. Ez a prófécia a 2Királyok 23,15 szerint Jósiás júdai király által teljesezett be, aki leromboltatta ezt az oltárt. Ez is egyébként mintegy fél évszázaddal később be is következett.

Még egy dologra térjünk ki Isten ítéletével kapcsolatban, mégpedig annak mértékére. Erről a 12. versben olvashatunk. Ámós arról beszél, hogy milyen nagy lesz majd a pusztítás. Ő maga – tudjuk jól – pásztor volt, és a pásztor-életből hoz egy hasonlatot. Leírja, hogy ha egy pásztor elveszít egy juhot egy oroszlán miatt, jön az oroszlán, és elragadja, akkor a pásztor megpróbál megmenteni valami bizonyítékot arra nézve, hogy a juhot megette az oroszlán. Ha csak a lábát vagy csak egy darab fület tud szerezni, akkor is „megmenti” azt a

darab húst. A pásztor azért teszi ezt, hogy bizonyítsa a juhok tulajdonosainak, hogy nem ő lopta el a juhot, azon a húsdarabon a fogak helye ott lesz, azt látni fogják, hogy nem a pásztor ette meg vagy adta el vagy bármi más egyéb, hanem vadállat tépte szét. A 2Mózes 22,13-ban tulajdonképpen törvénybe van foglalja ez a gyakorlat: ha egy vadállat elragadja a juhot, a pásztor igyekezzen valamilyen bizonyítékot szerezni a maradványból. És íme, ez Ámós hasonlata Izráelre nézve. Izráelt annyira el fogja pusztítani ez az ellenséges nemzet, hogy amit a pusztulástól „megmentenek”, az olyan lesz, mint amit a pásztor ment meg az oroszlántól. Természetesen a „megmentés” szó használata itt inkább szarkasztikus és ironikus. Amit a pásztor megmentene az oroszlántól, az csak annak pusztulását bizonyítja, azt, hogy mekkora volt a pusztulás; a juh nyilvánvalóan nem menekült meg. A felmutatott fül, vagy egy darabka a lábából egyértelműen azt bizonyítja, hogy elpusztult. Így van ez Izráel esetében is. Ámós azt mondja: Izráel népének meg kell majd ízlelnie a teljes pusztulást; olyan kevés marad meg Izráel népéből. A 12. vers második fele pedig arról szól, hogy szinte semmi sem marad a pazarló életmódjukból, ami a bűneiket tükrözi. Velük együtt eltűnik ez is. Képzeljük el, hogy egy tűz elpusztít egy házat, és a tulajdonos a tűz után a hamu között kotorászik, hogy talál-e valamit, ami nem égett el. Tehát, amikor Izráel pusztulása után eloszlik a füst, mi lesz „megmentve” a romok közül? Bibliák és a törvény másolatai? Nem. A zsidók imaszönyvegei? Nem. Csak régi fényűzésük maradványai, pamlagok darabjai, heverők kicsi sarkai, amelyekbe a szívüket és a reményüket helyezték. A fényűzés, a reménység, a pompa, a gazdagság, ami biztonságot adott, semmivé lesz. Isten így töri össze a bűnös ember biztonságát, reménységét, gazdagságát. Ez is gondolkodásra kell, hogy készítsen minket. Ha mi magunk is elvesznénk, mikor eljön majd a halál órája, Testvérek, mi marad utánunk, ami rámutatna arra, hogyan éltünk? Ebben a szakaszban nagyon sok ítélet hangzik el, de a fő kérdés a vizsgálat. Mi marad utánunk? Mi az, ami velünk együtt megy az Úr színe elé?

De hogyan találunk kegyelmet és irgalmat a mai szakaszban? Mert eddig csak az ítéletről beszéltem. A kérdés az, hogy az Úr Krisztus hogyan van benne ebben a részben? Benne van egyáltalán? A kérdés ez. Nem az, hogy belemagyarázzuk, mert nem kell minden áron belemagyarázni, ha nincs ott, ha nem Róla szól. Ott van-e? Van-e ebben az ígében bármi kegyelemre emlékeztető és biztató? Vagy nincs róla szó, csak a könyv végén, amikor Ámós azt mondja, hogy a maradék népet megmenti az Úr (9. rész)? Beszél majd később erről a maradról, akiknek jó reménység adatott. Van itt bármi pozitív, amire rámutathatunk? A következő lenne a válaszom.

Isten a tanúk által nem csak a bűnre, hanem az Ő szabadítására is emlékeztette Izráel népét. Arra, hogy a bűneiket megbánva Hozzá fordulhatnak, Isten kegyelmét, szabadítását kérhetik. Miért? Mert ezek a tanúk különös tanúk voltak. Asdódnak és Egyiptomnak is az Úr szabadítására kellett volna emlékeztetnie Izráelt. Asdód volt az a város, ahová Sámuel gyerekkorában a filiszteusok az elrabolt szövetségládát vitték. Az asdódi Dágon templomába tették be a szövetség ládáját, és ott kezdődtek a filiszteusok nagy bajai. Az Úr ott

kezdte el az Ő szabadítását: Dágón bálványa ledőlt és összetört, és járvány ütötte fel a fejét a városban. Ott és akkor az Úr szabadítása Asdódban kezdődött meg. A hívók erre emlékezhetek. Asdódnak Isten szabadítására kellett volna emlékeztetnie. Egyiptom szintúgy a szabadítás szimbóluma, ezt tudjuk jól. Isten gyakran nevezi magát az Őszövetségben úgy, hogy Ő az, aki kihozta népet Egyiptomból, mert Ő a szabadító Úr! Bár itt tanúként jelennek meg ezek a népek, mégis egyúttal emlékeztetőül is szolgálnak Izráel számára Isten irgalmára és segítségére. Az összes nép közül, amelyet megidézhetett és hívhatott volna az Úr – mondhatta volna, hogy gyere fel, Moáb, vagy gyere fel, Ammón –, pont őket választja ki az Úr tanúnak Samária hegyeire. Amikor képletesen Izráel felnéz a hegyre, és látja ezeket a tanúkat, akkor ne csak elszégyellje magát istentelensége miatt, hanem jusson eszébe: van szabadítás az Úrnál! A kegyelem Istene velünk van! Emlékezhetek arra, hogy még volt idejük megbánni bűneiket és visszatérni az Úrhoz, mert az Úr a mi segítségünk és Szabadítónk. Ezt sosem, semmilyen bűnnel teli időben nem szabad elfelejtenünk, Testvérek, akár személyes életünkben legyünk egy bűn miatti mélypontban, akár társadalmi életünkre nézünk, vagy gyülekezeti életünkre nézünk, az Úr mindig olyan tanúkat helyez el, akik által az Ő kegyelmére és szabadítására is emlékeztet minket. A mi igazi Szabadítónk az Úr Jézus Krisztus, sose szabad erről elfeledkezni.

Ugyanígy, amikor Ámós pásztor hasonlatot használ, milyen jó, hogy nekünk, az Újszövetség népének már a jó Pásztor juthat eszünkbe. Aki nem hagyja elveszni a népet, hatalmas arra, hogy megvédje és megszabadítsa. Aki inkább saját életét áldozta fel, mintsem juhait elveszzenek. Jézus Krisztus a mi menedékünk és Szabadítónk. És Ő mindvégig meg fog minket őrizni. Ő az, aki az ítélet és miközénk állt. Itt Ámósnak az ítéletet kellett hirdetnie. De én hadd hirdessem, hogy Krisztus odaállt a kereszten az ítélet és miközénk, az Úr haragja és a bűnös ember közé. Meg tud minket szabadítani, pásztorolni tud minket, vezetni ebben az életben addig, amíg el nem juttat minket – nem azokba a lakóházakba, amelyeket itt a földön szerzünk és halmozunk fel, hanem – az Ő népe számára szerzett örökkévaló otthonba, a mennyei Atya házába. Olyan házakba, amelyeket nem erőszakkal vagy elnyomással vagy bűnös módon szereztünk, hanem Isten gazdag kegyelmével nyertünk el, az igazi otthonba.

Emlékezzünk Isten üdvözítő cselekedeteire Jézus Krisztusban! Így kell megvizsgálnunk magunkat, Testvérek, annak fényében, hogy mit tett értünk Krisztus. Izráelnek is így kellett volna megvizsgálnia: mit tett velünk Egyiptomban, mit tett velünk Asdódban, hogyan szabadított meg az Úr? És ennek fényében keresni a megbánás és a megtérés útját.

Figyelni kell arra, hogyan élünk. Élünk úgy a minket figyelő világ előtt az Úr jelenlétében, mint akik emlékeznek Isten Krisztusban adott üdvösségére és szabadítására. Nem úgy, mint Izráel, akik elfeledkeztek erről. Hívjuk meg a világot, hitetlen szeretteinket, hogy vizsgáljanak meg minket Krisztus tanítványai-ként. Nem tökéletes életet fognak látni, hanem bűnöket. De a mindennapi hitet és a bűnbánatot is látniuk kell, azt, hogy nem magunkban bízunk, hanem Isten kegyelmében. A világ figyel minket, ha akarjuk, ha nem. Isten kegyelméből

azonban láthatják, hogy Krisztus közöttünk van, bennünk van és mi Őbenne, és munkálkodik, emberi életeteket változtat. A gyülekezet közössége is lehet egy bizonyágtétel, Testvérek. Lássák meg, milyen az élet az új szövetségben az Úrral élve, hogy vágyakozzanak arra, hogy velünk együtt Krisztuséi legyenek. Legyünk így Krisztustól vezetettek, és éljünk így Ővele!

Imádkozzunk!

Urunk, Istenünk, prófétád szavait olvasva és hallva mindenekelőtt megalázzuk magunkat Előtted, mert a mi életünkben is számtalan bűn van, amit ha megvizsgálnál, ha tanúkat hívnál, ellenünk szólhatnának, és méltók lennénk mi is a Te ítéletedre. Mi is nyomorult bűnösök vagyunk, de mégis abba kapaszkodunk, hogy megváltottak, a Te gyermekeid, olyanok, akik kegyelmet nyertek, akik még küzdenek a bűnnel, de már élünk nem test szerint, hanem Szentlelkedtől vezettetve, és nem is mi élünk, hanem él bennünk a Krisztus. Köszönjük ezt a nagy kegyelmet, köszönjük Szentlelkednek ezt a csodálatos megújító munkáját, és mindazt a változást, amit már hoztál szívünkbe, és annak jeleként a mindennapi életünkbe.

Bocsásd meg mindazt, ami megmaradt, mindazt, ami sajátunk, ami emberi, ami bűnös, ami testi. Kérjük, szabadíts meg ezekből is! Az elég kegyelemmel hordozz el bennünket, hogy a mi erőtlenségeinkben is a Te kegyelmed nagysága hadd ragyogjon fel! De kérünk, hogy a Te parancsolataid, bár azok minket nem üdvözítenek, mert erőtleneink vagyunk a szerint élni, de hálából, az engedelmesség lelkétől támogatva mégis hadd lehessenek olyan utak nekünk, amelyeken Téged követünk! Így kérünk, támogass abban a helyzetben, amiben most is vagyunk: a harcokban saját szívünk ellen, bűneink ellen, abban az örömben, amit adtál, abban a szolgálatban, amit ránk bízál, abban a családi életben, gyülekezetben, ahová helyeztél, aminek szerves részévé, tagjává tettél, mint a test tagját! Kérünk, segíts jobban megélnünk, mit jelent az együtt sírás és az együtt öröendezés!

És kérünk, hogy magadhoz hasonlóvá formálj bennünket, Urunk, Krisztus! Áldunk azért, hogy Te az ítélet és közénk álltál, magad viseltél el minden büntetést. Kérünk, segíts, hogy egyetlen nap se múljon el életünkben, hogy erről elfeledkezzünk! Te magad emlékeztess minket!

Áldunk és magasztalunk Téged minden munkádért szívünkben, életünkben. Hálát adunk a mögöttünk levő csendeshetekért, és imádkozunk az előttünk állókért. Magasztalunk azért, hogy adsz nekünk ilyen időket, amikor testvéri közösségben, kicsit a világ zajától elvonulva Rád tudunk figyelni. De kérünk, hogy a mindennapok zajában is, küzdve bűnökkel és mindenféle terhekkkel, akkor is tudjunk valóban Benned folyamatosan örömet találni, hiszen Te magad vagy számunkra az ok, a Te személyed, az, aki vagy, és mindaz, amit teszel értünk.

Kérünk, hordozd így betegeinket, otthoni vagy kórházi ágyon fekvőket. Segíts nekik elhordozni hit által a test fájdalmait, és kérjük, hogy Te legyél az ő erejük! Kérünk gyászolóinkért. Te, aki magad vagy a feltámadás és az élet, és az egyetlen reményünk a halállal szemben, Te legyél az ő vigasztalójuk, kérünk!

NÉZNEK TÉGED, DE TE KIRE NÉZEL?

Eléd hozzuk a szabadságra menőket, pihenőket is, áldd meg őket, hogy valóban ne csak testileg, hanem lelkileg is pihentető legyen majd a nyaralás! És a munkában levőket is, kérünk, Te hordozd, segíts minden lépést úgy tennünk, és minden munkát úgy végeznünk, hogy Te dicsőíttessél az által!

Így kérünk, őrizz minket kegyelmedben nap mint nap addig, amíg magad mellé veszel bennünket, vagy vissza nem jössz az ég felhőin át, amelyet várunk, Urunk, mert megígérted! De köszönjük, hogy még tart a kegyelmi idő, és még lehet Hozzád térni. Kérünk, valóban őrizz minket Szentlelked munkája révén a hitben, kegyelmedben az engedelmesség útján, hogy valóban a körülöttünk lévők ehessenek azokból a gyümölcsökből, amelyeket Te teremsz bennünk, a Te neved pedig dicsőíttessék mindazoktól, akik látják, megvizsgálják életünket! Kérünk, őket is szólítsd meg, hívd el őket, fogadd a Te gyermekeid közé!

Kegyelmedben bízva kérünk, hallgass meg szent Fiadért!

Ámen.

466. ének

1. Rád te-kint már hi-tem, Meg-vál-tóm, Is - te-nem,

A Gol-go - tán:

Halld kö-nyör-gé - se-met, És vedd el vét - ke-met;

Mos - tan-tól hadd le-gyek Ti - ed csu - pán.

2. Szívemet töltse be / Kegyelmed ereje
Buzgósággal!
Meghaltál érettem; / Add: szívem s életem
Teérted éghessen / Forró lánggal!
3. Ha elfog utamon / Félelem s fájdalom:
Fogd kezemet!
Derítsd fel éjemet, / Szárítsd fel könnyemet:
Tévelygésben ne hagyd / Én lelkemet!
4. Éltem ha fogyva fogy, / És a halál ahogy
Jön már felém:
Megváltóm, ments te meg / Kétségtől engemet,
Nálad hogy üdvömet / Meglássam én.